

AVÍS.—Ab aquest número hi va un suplement-regalo, que conté un PLAN DE LA REFORMA DE BARCELONA

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas
Extranger. 5.

LA VEU DE BARCELONA

¡Oh desitjada Reforma,
al fi t' hem vist comensada!

Veyám si ara vas fent via
depressa, sense encallarte

DAVANT DE CAN COMILLAS

¿No 'ls sembla que ab aquests quartets ja se 'n poden posar de globos de gas?

CRONICA

LA GORRA D' OR

V A esser un dematí enjogassat de primavera el del dimars. Guaytá ab una careta farrenya de nuvolots atapahits y s' entretingué tirant-nos agullas de frescor que 'ns punxavan las galdas, escalfadas per l'ardencia febroenca de la terra prenyada. Tot era indecisió, tot era frisansa. Mentres el sol pujava per darrera las montanyas de núvols, s'anavan sumant els curiosos—y encare més las curiosas—pels recons de la ciutat, ajuntantse als quatre-cantons y escorrentse pels carrers principals cap á las grans vías; fontetas del riu de gent que seguía amunt y avall per las Ramblas y el Passeig de Gracia, indolenta, com corrent d'aygua que no ha de rodar cap molí. Pel carrer del Carme, enfangat, segueixen el mateix camí, á parellas, unas noyas massa amatentas á passar per vergonyosas, y un matrimoni endolat que ha tancat ab clau l'escaleta y truca á la porta tancada de l'escaleta d'uns vehins. Y altrás parellas avansan vigilant els carros d'escombriayre, els carretons de fábrika y las donas carregadas que formiguejan á las entradas del mercat. Una veu aspre ressona al carreró de Montjuich del Carme, es el cego catalanista que brama *Els Segadors*. Allí s'está sol, absolutament sol, penjanta la guitarra del gafet, la bayeta verda á l'espatlla esquerra, impassible 'l rostre de lloró vell. Que 'n son de lluny els temps heroichs del *bon cop de fals*, pobre cego, veu del que clama al desert! Aqueix carreró que no passa té una porta falsa que tú no deus saber. Si no fossis cego, haurías vist als segadors ab quin dalit s'afanyavan á batre, y haurías trobat el graner ahont hi ha el blat ben ensacat. Per compte de cridar á las parets, á horas d'ara podrías córrer una mostra y guanyarte algunás pessetonas. Per aixó, sempre serás á temps heroichs d'aprofitar la palla pera jaure tou...

A davant de Betlém me cau á demunt l'aparició, l'obsessió dels civils, á las aceras. Els de darrera de mitja gala, els de davant ab el fusell, blanchs,

grochs, blaus y vermells. Y l'obsessió ja no 'm deixarà fins á tornar á casa. Civils per tot arreu, tot lo día y tota la nit. A la dreta de las Ramblas—tebionas de sol esmortuhit—una parella cada deu metros. Passeig de Gracia amunt, y altrás parellas arrimadas á las parets y guardant las cantonadas. A l'esquerra la tropa: cassadors y dragons arrengrerats al passeig. La plassa de Catalunya es una parada d'automóvils tocantse á las dugas bandes. Jovencels mudats, peninatats, encatronats, lluheixen els mérits de maniquí d'aparador y 'ls coneixements de *carrosserías* y *carburadors*. Las senyoretas, compromesas per haverse d'estar quietas al mitj d'una plassa y dalt d'un carruatje, fan gestos encongits y parlan alt pera enva-lentirse. Una senyora esllanguida, ja no tan maca com deu anys enrera, vestida de seda blava, emplat el cap sumptuosament de negre, s'arregla l'estola de pell de llúdriga ab las puntas dels dits enguantats de blanch. S'está estudiosament asseguda á la capota, y li diu al caballer que l'escolta á baix: —*Sí, sí: la guardia civil es lo mejor que tenemos!*...

D'automóvils en faltan á la parada, aixó es evident. Pero de balcóns endomassats n'hi ha més que may. Se respira una conxorxa dels que tenen per perdre, y que tenen por de perdre lo que tenen. Ells se'n van ab qui 'ls guardi la vinya, que no la guarda la por sola, s'apartan del govern que fluixeja, pero se n'hi entornan, ¡y qu'han de fer els pobrets!, així que 'ls sembla prou fort... Un amich m'atura pera contarme que á la Borsa, el poble—*el poble* de la Borsa—está contentíssim de la jugada...

Per las vastedats de la plassa y del Passeig de Gracia, la gent escampada no s'hi coneix, fora dels balcóns: garlandas plenas de fruyts tendres y saborosos. Tot just al carrer de la Diputació—son tres quarts y mitj de nou—comensa 'l cordó d'espectadors que 's va espessehint, ¡oh, molt poquet! A la vora del carrer d'Aragó n'hi ha com dugas ó tres rengleras, y al cap de munt del passeig de la dreta n'hi ha un centenar d'apretats sota del piquet de civils de cavallería que tancan el pas pera obrir camí de l'estació á la carretera central. A l'altra banda, el regiment blau clar dels dragons fa una muralla ab sabres erts, y al davant el coronel petrificat, tot

DAVANT DEL FOMENT

—Pero escolti! laixó es el Foment del Treball ó 'l Foment de las Festas?

d'una pessa ab el caball, sacsejantli suaument la brida pera que no 's bellugui.

Casi ningú diu res. Son botiguerets, dependents d' escriptori y familias menestralas. Després venen uns quants obrers, manyans mecànichs, que 's posan á bromejar. Un d' alt fa el poruch, y els altres hi riuhent! Pero es tan estranya, tan desentonada la broma, qu' ells mateixos s' hi troban impertinents, y se 'n van mitj escorreguts. Uns moments de silenci, y s' acosta sobtadament el terratrémol del tren, allargat en remors fondas de l' estació. Y vet-aquí que el coronel dona un crit, alsa el sabre y 's queda altra vegada inmoible. Tota la tropa presenta l' arma igualment, mentres las trompetas saludan ab la tocada que no ha de parar fins qu' hagi passat el seguici. Es la tocada de la cavallería que va apendre l' exercit espanyol á las terras germánicas d' ahont ens van treure... ¡Quin plany anguniós!, ¿no ho heu reparat? ¡Els acorts que s' allargan fins á perdre l' halé, escarnits pel gallejar de la trompeta á l' octava alta! Els esbufechs estridents no paravan complicats ab els d' una altra banda invisible. Llavors la cridoria soterrania sortí á la llum del día, y esclataven ab soroll de pedregada els aplaudiments. Lluny, molt lluny tronavan canonadas. Pero de tempestat no n' hi havia; trons y pedregadas s' extingían á l' immensitat de la gentada silenciosa. Aplaudiments y clams ressonavan ab intermitencias dins d' un camp de vint metres quadrats, que s' atansava isolat. Per la carretera del mitj desfilá la professó de cotxes oberts... Passan soldats de cavall ab el dit al gallet de la carrabina... Passa l' inspector de la policia, aixut, feréstech, torrat, de la casta eterna ibérica... Passa el ministre de Marina ab un altre general... Passa el governador civil, llampant, galonejat, barrat el pit per una banda de seda blanca y taronja. S' está dret d' esquena al cotxer, la cara contreta, mirant de fit á fit... Passan uns minyóns ben vestidets, ab un devant qu' arbola una bandera... y desseguida passa cridoria y bellugadissa, tancada dins d' un clos vivent de gent armada á cavall. A baix son una cinquantena, com si els haguessin triat, tots representatius: la brusa, el chaquet, l' americana, la gorreta de jornalier, la

gorra inglesa, l' «hongo»: es en conjunt un extret de la ciutat que s' esgargamella y s' acalora. A dalt, postillóns vestits de seda, perrucas blancas acanalladas demunt dels polsos; generals, coronels, soldats que semblan volguer ordenar el petit desgavell. Y al mitj... ¡prou estiro el coll pera veure alguna cosal, pero no veig á ningú... Sí! ¡Un llampech d' or! Una gorra plana, no un ros ni un capell, ni un barret apuntat: una gorra coronada d' or fí, qu' ha fulgurat al sol més viva—perque hi estava més atent—que las fulgurantas gemmas, els esmalts, els galons y els acers dels militars... Ja ha passat lo que deu ser una carretela, y darrera desfilan carruatjes de totas menas. El Sr. Benet y Colom y un altre senyor ressucitat triomfan, drets com el governador, repartint salutacions á dojo... Baixa la rierada de cotxes; y baixa pel passeig l' altra rierada de caminants, els uniformes á una banda... A la plassa de Catalunya els automòvils remugan pera marxar, y el seyoriu s' empastifa de pudor. La rierada engroixida se 'n va per avall, acompanyada per la lamentació complicada de la trompetería... ¡No he vist més qu' una gorra d' or! ¿Qui la portaria? Me recordo de que á la coronació dels reys d' Inglaterra, s' hi porta una gorra—el *cap of maintenance*, símbol de sobirania,—á la punta d' un pal, y penso que potser la gorra d' or no la portava ningú...

La rierada de gent també ha passat. Els cúmuls atapahits á Llevant, que el sol ribetajava de blanch esplendent, han pujat cel amunt, y ara s' hi barallan ab el sol. A la carena de la serra, la celistia puríssima fon el blau en verdosa transparencia tan suau que la vista en queda amorosida. El seré escampa sol fins á la ciutat vella, qu' está ensombrida; y l' onada de sol flueix y reflueix, com si el carrer de la Diputació fos la platja de la soleyada... Ja han tocat las deu: fóra dels domassos als balcons, avuy es com ahir... Es hora d' anar á treballar, ab sol pel camí.

TULP

RECORTS D' UN BALL D' ETIQUETA

Contemplant el va-i-vé de las parellas
estava l' Assunció,
y al veure que la pobra no ballava
va ferme compassió.
—¿Que vol vení á ballá aquesta massurka?
—vaig dirli molt atent—
y ella ab veu de canari va respondre:
—No hi tinch inconvenient.
Ja hi som: varem voltar, vólta que vólta
sense perdre 'l compás;
mentres pensava jo: ab aquesta nena
¡avuy disfrutarás!
No crech que li dongués cap trepitjada
ni l' ofengués per ré,

perque vaig fer esforços de flaqueza
per poguer quedar bé.]

Al ball següent hi torno; 'l bras li allargo
per ballá 'ls rigodons,
y 'm diu:—Ay, no, no vinch, qu' estich cansada...
¡¡de ballá ab carretons!!

ANTÓN DEL SINGLOT

LA CAUSA Y 'LS EFECTES

Lloch de la escena: Un magatzém molt fosch del
carrer de Gignás.

Personatges: Una rata vella
y dos ratolins adolescents.

Parla la rata:

—¿Sentiu, fills meus del
meu cor?

RATOLÍ PRIMER:—¿Qué?
(*Bessona un cop, com d' un
martell sobre una pedra.*)

RATA:—Aquest soroll. ¿El
sentiu?

RATOLÍ SEGON:—Sí. ¿Qu' és?

RATA:—El terrible picot, el
picot de la Reforma que ve á
destruir las nóstras llars y
á trencar el curs sossegat de
la nostra existencia.

RATOLÍ PRIMER:—Pero ¿qué
vol dir la Reforma?

RATA:—¡Ditxosos vosaltres
qu' encare no ho sabeu!... Jo
sí que ho sé: Reforma vol dir
trastorn, ruína, enfonzament,
dispersió general de las po-
bras ratas.

RATOLÍ SEGON:—¿Y de qui
es obra aixó? ¿Dels gats?

RATA:—Dels homes.

RATOLÍ PRIMER:—¡Qué!...
¿Ara 'ls homes menjarán ratas?

RATA:—¡Ay, fills meus!...
Viviu encare en l' edat de la
ignocencia, no llegiu periódichs—en lo qual feu molt bé,
donchs, fora de LA ESQUELLA,
el qui més y 'l qui menos es bo
per llensar—y ignoreu per lo
tant lo que á Barcelona está
succehint.

RATOLÍ SEGON:—Expliquéu-
noshc.

RATA:—A n' aixó vaig. Anys
feya que 'ls barcelonins se
queixavan de que vivían mas-
sa estrets, y ab molta freqüen-
cia parlavan de que volían
modificar la ciutat antiga. Pe-
ro com que jo 'ls conech y sé
que tots els seus projectes se
'n van en vent y en tiberis
preliminars, no prestava gay-
re atenció á las reunions que
de tant en tant celebravan pera
tractar de la Reforma, ben
convensut de que tot alló ha-
via d' acabar en punta.

RATOLÍ PRIMER:—Aneu
dihent.

RATA:—Per desgracia, no sé

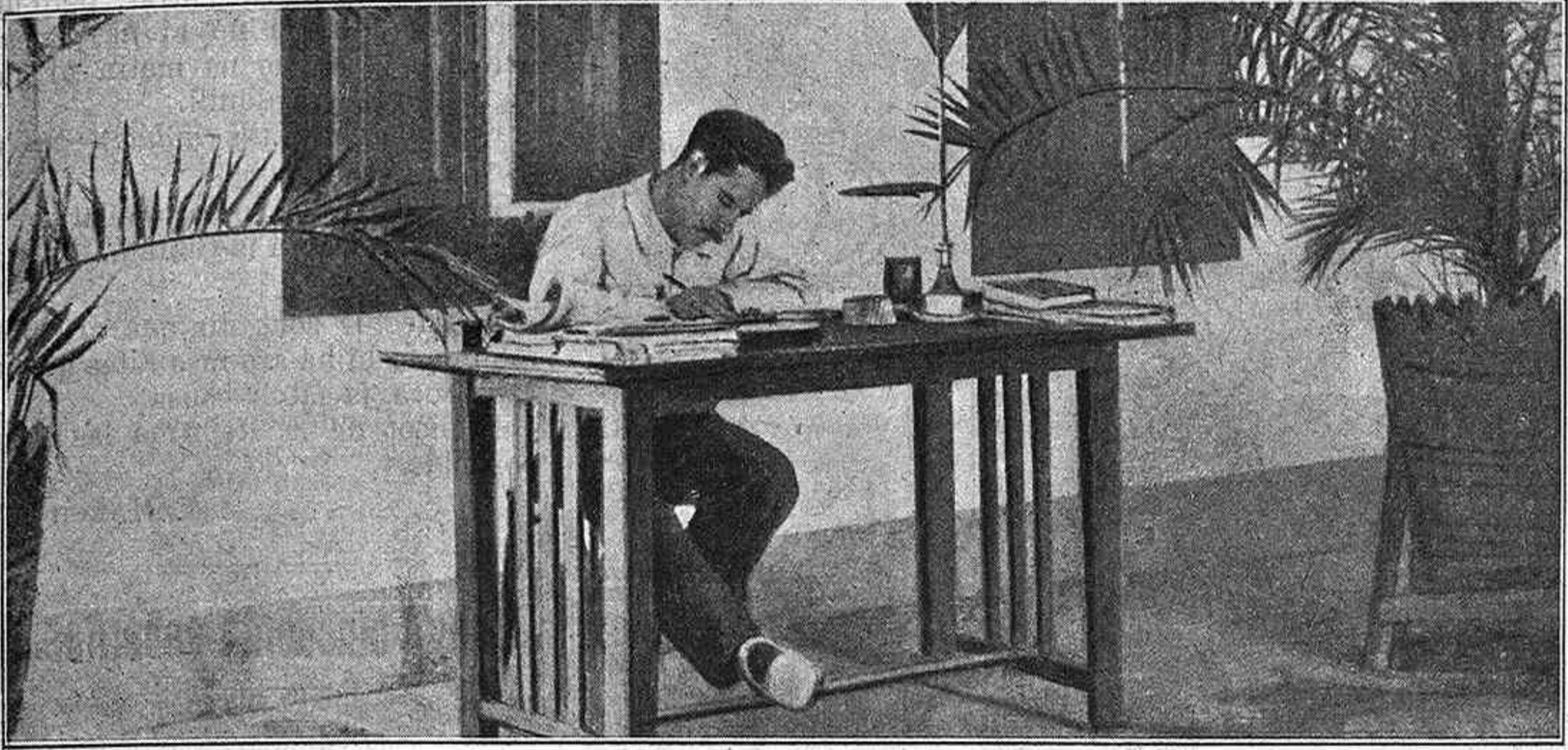
Á CA LA MODISTA

—Miri que prech nota del día que me 'l comensa, eh?... A veure si
trigará gayre á ténirme' l llest.

—Descuydi, senyora. Pero, per lo que puga ser, esperis... asseguda.

GENT DE CASA

EL POETA MARQUINA A CADAQUÉS,

escribint *Las hijas del Cid*, llegenda dramàtica estrenada el dia 5 del corrent al teatro Espanyol de Madrid ab aplauso extraordinari.

cóm ni de quina manera, els grandíssims bútxaras s'han posat d'acort, y avuy... (*Tornan á sentirse els cops de martell.*) ¿Sentiu?... Avuy, després de tants anys de inútil xerrameca, comensa l'enrunament dels primers edificis que han de cedir el lloch á las noves vías al través del casco antich projectadas.

RATOLÍ SEGON:—Y bé!...

RATA:—Aquests cops, fills meus, son per nosaltres la trompeta del Judici final, el crit de ¡salvis qui pugui!... Una de las primeras casas que 'l malehit picot ha de trossejar es aquésta.

RATOLÍ PRIMER:—¡Pobres de nosaltres!

RATA:—Per aixó us aviso. Convé fugir com més aviat millor. Aquí no tenim moment segur.

RATOLÍ SEGON:—Pero ¿ahónt anirém?

RATA:—Aixó es lo que á tota pressa convé resoldre.

RATOLÍ PRIMER:—¿Si sortíssim á entrada de fosch y 'ns refugiéssim en la iglesia més próxima?...

RATA:—¿Pera convertirvos en rates de sagristia?... Mal destino: no van avuy las corrents per aquest cantó. La iglesia no es ja l'assilo sagrat que fou en altres temps.

RATOLÍ SEGON:—Potser sería millor descendir á la claveguera.

RATA:—Tampoch us ho aconsello. Ab la manía de la desinfecció que ara s'ha introduhit, cada dos per tres baixan las brigadas á las cloacas y no hi ha allí rata segura.

RATOLÍ PRIMER:—Donchs ¿qué farém, desdixats de nosaltres? ¿Ahónt ens refugiarem?

RATA:—¿Voleu creure'm á mí? Anemse'n tots junts á Cá la Ciutat.

RATOLÍ SEGON:—¿Y allí no correm cap perill?

RATA:—¡Cap!... Alló es el paradís, els Camps Elis-

Frederich Fuentes

ELS QUE SE 'N VAN

També al simpàtic actor, l'etern jove de tantes comedias famosas, li ha arribat l' hora del descans. Divendres, després d'una malaltía que l'havía tingut alguns mesos apartat de la escena, deixá de perteneixe al món dels vius.

Era en Fuentes un dels comedians més populars de la nostra terra, y á bon segur que no hi ha barceloní que no l'haji aplaudit y admirat. Dotat de una manera de fer personalíssima, exclusivament seva, sabia apoderarse del públich, donant als personatges que representava una especial fi-

(Fot. Areñas)

Frederich Fuentes.

sonomía qu' en vá els seus imitadors han tractat de assimilarse.

Perteneixia al Teatre Catalá desde la seva fundació, y moltes son las obras per ell estrenadas en las quals, per fallo unánim del auditori, resultá ser el seu paper el de més relleu y 'l més celebrat per tots els públichs.

Ab la mort de 'n Frederich Fuentes desapareix quelcom més que un comediant popular: s'enfonza un passat alegre y lluminós, mor tot' una época, potser menos refinada y artista que la nostra, pero sens dupte més sincera y, sobre tot, més ditxosa.

LA ESQUELLA, al depositar aquesta modesta flor sobre la tomba del actor y del amich, envía á la seva familia la expressió del més sentit condol.

DESPRÉS DEL QÜENTO

—¿Y quan va succehir, baba, aixó de 'n «Pere sense por»?
—Uyl... fa molts anys!... Quan no tiravan bombas.

seos de las ratas. Lo únich que costa una mica es poderhi entrar, pero un cop s' es á dins ja no hi ha pansas enmatzinadas que us matin ni gat vigilant que us aniquili.

ELS DOS RATOLINS (á dúo:)—No 'n parlém més, donchs.

Queda l' assumpto fallat.
¡De dret á Cá la Ciutat!...

Si 'l lector sent dir que al Palau Municipal hi ha ara més ratas qu' en cap época, ja sab la causa.

El picot de la Reforma las hi ha portadas.

A. MARCH

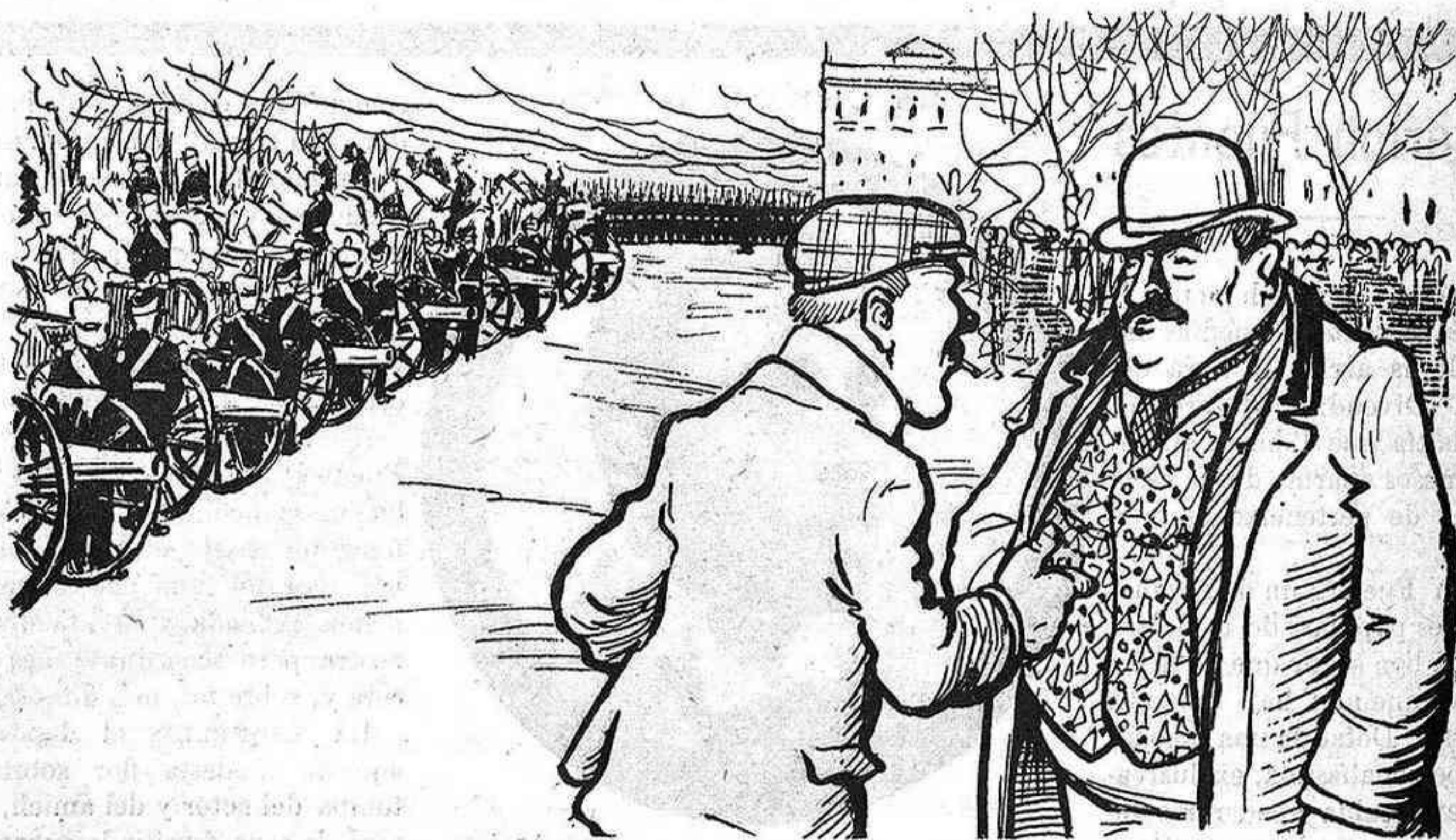
«Tengo cincuenta señoritas...»

(D' un diari local.)

Jo no 'l conech al subjecte que anuncia en certas planas dels periódichs, la noticia que encabeza aquestas ratllas. Mes si es cert, com assegura, que de donas ne té tantas, molt clar dech manifestarli, ¡no li arrendo la ganancia! Sí, senyors, sí; tal com sona. Tanta abnegació á mi 'm pasma; donchs jo, no més tinch senyora y dugas nenas molt macas... (deixeume que las alabi, ja que no ho fa la seva ávia) y, francament, sols ab ellas de mal de caps no me 'n faltan. ¡Calculin, donchs, si 'n tenia com l' anunciant, cinquanta! Cinquanta donas... ¡Macatxo! ¡Pobre senyor, ja es de planye!

Mes... ja hi caych. Son *señoritas*, y aixó es diferent, ¡caramba! Entre aquesta cinquantena

UNA BONA IDEA

—¿Veuh?... Aquests sí que la farián depressa la Reforma. Bastaria que 's possessin á la plassa de Sant Sebastiá, y ¡pam, pam, pam!... En mitj' hora tindriám una gran vía oberta.

de donas, n'hi haurán de blanques com un glop de llet; morenas com el color de las pansas. N'hi haurán de curtas y grossas, y de molt primas y llargas; d'aquellas que 'ns hipnotisan donantnos miradas lánguidas, y de las que 'ls cors encenen ab el foch de sas miradas. Tal vegada 'n té d'aquestas modernistas, ó románticas, ó de las que tan sols pensan en diners, y son prosaycas...

Ara m'explico que l'home del anunci, ab tantas damas passi felisment la vida. ¡Tira peixet!... ¡Quina ganga! Alló deu semblá un serrallo y ell el Sultán... ¡Ah, golafrel! En fi, si es que vol despendre's d'algunas, farém uns tractes. N'esculleix mitja dotzèna de las que siguin més guapas: y quan la dona no hi sigui me las porta cap á casa. Si aixís ho fa, li anticipo... las més expressivas gracias.

LLUIS G. SALVADOR

GLOSARI

A n'el glosador li agrada molt el mar, i a n'els barcelonins, si'l vegessin, de segur que també'ls agradaria.

Pera'ls barcelonins el mar és una bassa de color d'oli d'atmetlles bruta de carbó de pedra que's veu per entremig de columnes, de pals, de grues i de fumerola.

Però'l mar no és ben bé això. Podeu creure que no és ben bé això. El mar és molt ample; és una plana de color blau, en sense conreus ni hortalices. És una extensió d'aigua, seguida d'aigua, i amb aigua més enllà, i amb aigua sempre. Qualsevol podria creure que tanta aigua pot arribar a cansar; però no cansa, perquè té unes ondes (en diuen ones) que li lleven la monotonia, i com que són transparentes hi reflexen tot lo que passa: que ara surt el sol o que ara's pon, que ara se'n va un núvol, o n'arriba un altre, que ara rellisquen per sobre unes ales que'n diuen barques, o que hi destrii per les crestes una cosa que'n diuen espuma, el mar, esteu-ne segurs, és una cosa ben hermosa, que estic segur que tindria molt èxit si, com havem dit al començament, els barcelonins el poguessin veure.

Però no'l poden veure, els barcelonins. Per més que cantin les geografies, Barcelona no hi és aprop del mar. Hi havia sigut molts segles endarrera, allavors que'l rei en Jaume anava a fer de les seves pera que li fessim uns Jocs Florals; hi havia sigut quan hi havia hagut un port, del que n'anem treient tota l'aigua, i pera omplir-lo de molls han deixat els barcos en aixut; hi havia sigut quan hi havia una muralla que'n deien muralla d'idem i Santa Maria de re-ídem; però avui, si sabem que hi és, és perquè a Mallorca ens ho asseguren.

Allà al fons de tot, ja hi és el blau, però és com si no hi fos perquè no's pot veure. Pera veure-l de la Barceloneta, es té d'anar a parar a uns carrers que se ressenten les costums, el nas i els sentits corporals; pera veure-l de la secció marítima, es té de demanar la clau; pera veure-l del passeig de Colon, es tenen d'apartar uns tinglados que pesen molt i estan molt farsits; pera veure-l de Sant Bertran, s'hi té d'anar am roba soferta pera sofrir aquella polvareda; pera veure-l desde l'escullera, es té de demanar permís a n'els que manegen les bales i s'ha de ser pescador de canya; pera veure-l desde Miramar, s'han d'anar esclafant tots els mus-

OBRAS SON AMORES...

—Ah, patrona excelsa!..
Tota la vida me 'n recordaré del día que 't vaig regalar aquesta ermilla...

—Si no m'hi ficas uns quants duros, no 't crech.

cles i totes les petxines buides que s'han menjat els nostres pares; i pera veure-l desde Montjuic, s'ha d'anar en compte de no ofendre les jurisdiccions que hi fan estada.

Hi hauria un moment que's podria veure, i que'l veurien molts barcelonins, i és anant cap el cementiri. Però ni allavors el veuen: els vius perquè's despedeixen, i deixen el difunt pel seu compte; i el difunt perquè dins de la caixa està tant poc pera veure mars, que encara que'l veïes no se'l miraria.

Si és que Barcelona té mar, no és pera'ls homes, és... pera'l feto, que'ns administra una Junta.

XARAU

GOIG MATRIMONIAL

—¿Sabs que aquest vi se 'ns torna ranci? Tástal.
—Ranci es, pero no escás, porque n'hi ha dugas botas; una plena y la qu'hem encetat.
—Y rancieja molt. Hem de burcarli las pessigollas.—¡Cá!
Ell á nosaltres fácil que 'ns las trobi, pero l'hem de probar.
El vi ¿no es mitja vida? Donchs, en l'ayre, y pensa al alsá el bras que aquest vi fa cinch anys que va entrá á casa, ¡del nostre fill l'edat!
—¿Que no ho sents, Enriquet, qué diu ton pare? Que té 'ls mateixos anys que tú. ¡L'has de tastar!... Vaja, vull veure la cara que hi farà.
Té, Joan, ómplali el got; y ara posemli el teu sombrero al cap...
¡Ja ja!... ¡Véstel mirant!... ¡La estampa idéntica de quan tú l'has tastat!

J. MORET DE GRACIA

LLIBRES

FASES DEL SENTIMIENTO RELIGIOSO, per W. James. —Es el tercer y últim volúm del Estudi sobre la Naturalesa Humana, que ab éxit vé publicant la casa Carbonell

y Esteva. Consta de cinch conferencias, quins temas son el Misticisme y la Filosofia considerats baix diferents aspectes.

La Biblioteca de Ciencias Filosóficas y Experimentals s'ha enrobustit notablement ab aqueixa obra, interessant per tots conceptes.

PAPELLONES. *Sonets*, per J. Plana y Dorca.—Molt á prop de 150 sonets conté 'l volúm. Si 'l mérit depengués de la cantitat, el Sr. Plana se'n endurí la palma dels sonetayres; pero com que depén d'altra cosa, sols dirém que son ben escasas las composicions frescas y espontánias que enclou el libre. Pensaments aprofitables, ideas ben trobadas y originals n'hi ha ab abundor, que podían haver sigut desenrotlladas més naturalment en variada métrica... pero ara se las donan els senyors poetas en enmotllarho tot en aquesta camisa de forsa que se'n diu sonet, y aixís es com pels rimayres moderns la santa y lliure poesia va tornantse una especie de joch d'escachs ó geroglífich comprimit que, després d'haverlos amanerat á n'ells, no fa sino estragar el gust dels llegidors. Al nostre entendre, aquesta forma poética, quan surt espontánia y naturalment, molt bé; pero quan hi ha premeditació y violencia...

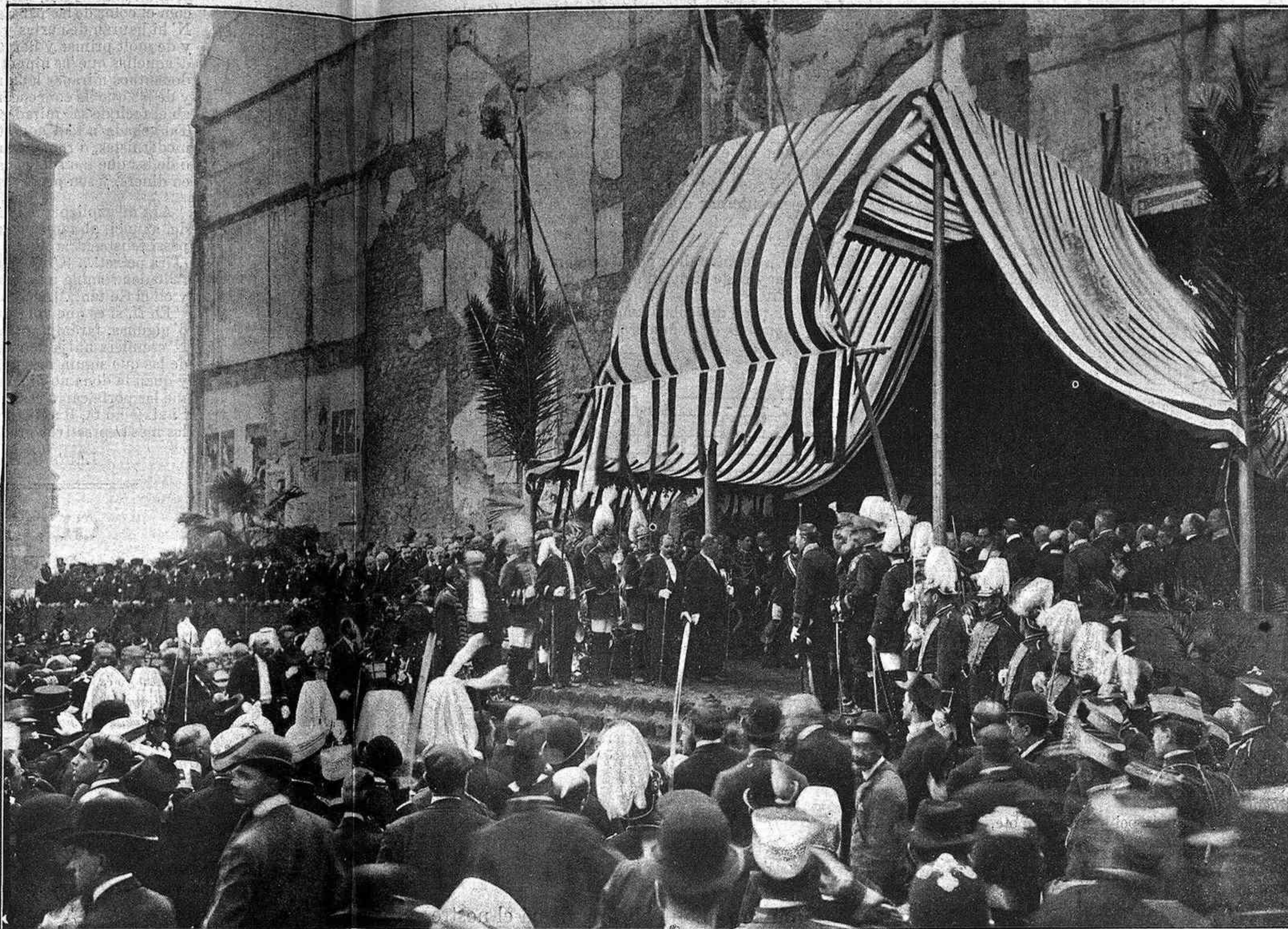
EL TIFUS EN BARCELONA. (*Registro de Higiene*) per D. Guillelm López.—Es l'obra d'un docte y d'un enamorat de Barcelona que somnia y treballa pera son millorament higiénich. En ella estudia sociológicament el desenrotll de la terrible enfermetat infecciosa que tantas víctimas causa d'un temps ensá en nostra ciutat; descriu sas principals causas, presenta 'ls síntomas comunment oferts; exposa els tractaments en boga, fent crítica entenimentada dels desacreditats y acaba ab unas atinadas prescripcions higiénicas de carácter general encaminadas á evitar sa propagació.

Es un libre pera 'ls que están bons tant com pera 'ls que están malalts.

El secretari del Ajuntament llegint els acorts referents al acte.

INAUGURACIÓ DE LAS OBRAS DE LA REFORMA

La tribuna oficial.

Y es, avants que tot y més que tot, un cant, un himne á la Higiene Pública, tan descuidada á casa nostra.

DEL POETA CIVIL Y DEL CAVALLER, per Diego Ruiz.—Una especie de *causerie* filosófica sobre l'amor y la poesia. Essent obra d'en Diego Ruiz, inútil dir que conté un grapat d'ideas originals revestidas d'una finíssima sátira. Forma part de la Biblioteca Popular de L'Avenç.

ALTRAS PUBLICACIONES REBUDAS:

Solidaridad Regionalista, per Rafael March Calatayud, ab un prólech de Salvador Sellés.—Estudi del moviment solidari y 'ls seus efectes pera 'l pervindre. Publicat á Alicant.

.. *Galicia ante la Solidaridad*, per Eugenio López Aydllo.—Crónica documentada del gloriós esclat solidari en aquella entusiasta regió.

.. *Astronomia Cómica*. Diálech en un acte y en vers, original de Lluís Millá y Salvador Bonavía.—En el lloch corresponent y á son degut temps varem parlar d'aquesta obreta, d'un tó cómic molt pujat y que 's continúa representant ab éxit.

.. *Animas perdudas*. Drama en quatre actes, original de Francisco Xavier Godo.—Va ser estrenat aquesta mateixa temporada en el teatro Romea, y de sas condicions artísticas y literarias varem donarne opinió en son día.

.. *Castilla ante el problema de la vida local*.—Es una conferencia pronunciada per don Santiago Alba á primers d'any en el Círcol Mercantil de Salamanca.

∴ Memoria del «Centre Català» de Buenos Aires.—Correspón al any 1907 y conté una serie de documents relatius á la marxa y vida interior de dita societat.

SEPT-SCIENCIES

PRINCIPAL

L' eminent pianista mestre Sauer va veure's ovacionat de debó en els dos concerts. La concurrència, el segón día, era molt més numerosa y l' éxit obtingut pel privilegiat virtuós, pot jutjarse per las aclamacions sorollosas que á la sortida se li feren.

Induatablement que abdós programas tancavan interés baix el punt de vista artístich, pero el segón va superar de molt al primer. Formavan part d' ell la sonata *Patética*, de Beethoven; una fantasia delicadíssima de Schumann, l' *impromptu* de Schubert y altras pessas célebres de Grieg, Liszt, Strauss, etc.

Se li feu repetir, entre varias composicions, una obra seva titulada *Serenade française*, que té molt color y que s' adapta admirablement á las excelents facultats del executant.

Pera treure'ns el sentiment de la seva guillada, lo que pot fer ara mestre Sauer es donarnos l' alegría de saber que tornarà deixarse sentir ben aviat.

LICEO

Diumenge á la nit l' Associació Musical de Barcelona inaugura la serie de *Concerts de Quaresma*.

Un programa dedicat á Grieg es molt sugestiu, certament; pero no *omplena*, per falta de plats forts; no será may un programa Beethoven ó Wagner. Además, que poca cosa podían donarnos com á novetat, y aquesta va consistir en la *suite Peer Gynt* n.º 2; que ab tot y estar bé com tot lo del delicat mestre noruech, no sobrepuja en mérit á la primera, tan popular ja entre nosaltres.

En la segona part va guanyarse una gran victoria el Sr. Granados tocant al piano el magistral *concert en la*, ab acompanyament d' orquesta; com aixís mateix la senyoreta Darnis al cantar els *lieders*, plens de poesia y sentiment.

La orquesta, dirigida pel mestre Lamote, regular.

**

Del concert de gala celebrat dimars ab motiu de una extraordinaria visita sols podém dir que la pessa més aplaudida va ser la més dolenta y que no constava en el programa.

Aixó demostra l' alcans intelectual dels senyors de Barcelona.

ROMEA

Pascual Moltó es una de aquellas obras que fan riure, pero que fa que las riallas se tornin plorallas al saberse

que 's tracta de un mal 'arreglo del castellá. Del enginy dels adaptadors ja 'n dona una palpable mostra el títul.

La comedia va ser bastant ben dirigida pe 'n Goula; y en general, els actors, bons xicots.

**

Avuy, funció en honor de 'n Salvador Vilaregut, ab un programet interessant compost de traduccions degudas al mateix: *Barateria* y *La Campana submergida*.

**

Continúan ab éxit las sessions de cinematógrafo cómich ab la película de 'n *Cristófol Colom*, ilustrada pe 'n Picarol; y segons noticias n' hi ha dos ó tres més en preparació pera alternar ab aquesta que ha sigut tant celebrada.

TÍVOLI

Dimars va debutar ab la popular ópera de Verdi *Aida*, una companyia de cant italiá que dirigeix el mestre J. Goula Fité.

Fem vots pera que tinga una bona acullida y prometé dirne *quelcom* en el número próxim.

L. L. L.

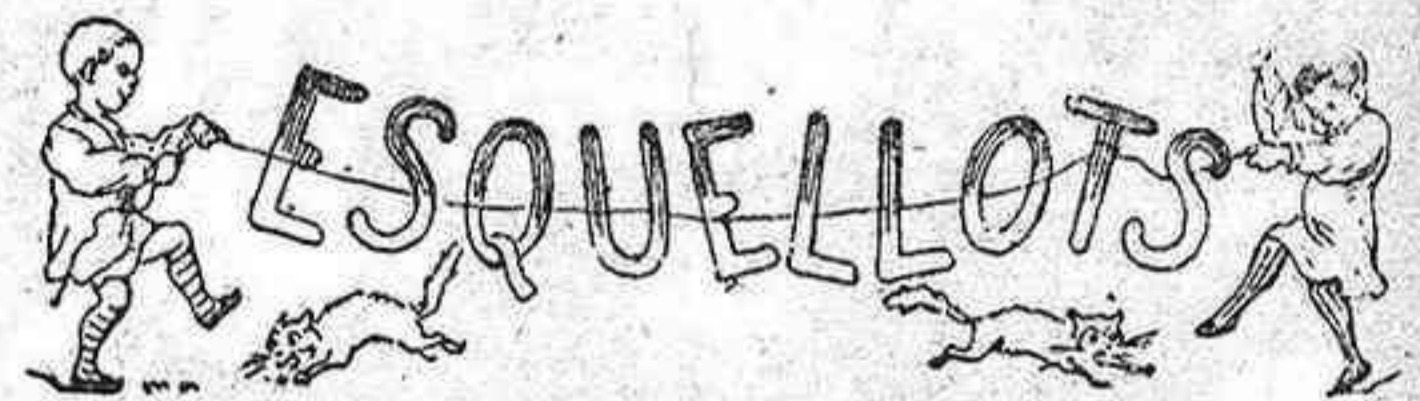

Si sempre que penso en tú
me dessin una pesseta
á horas d' ara ja 'n tindria
totas las butxacas plenas.

Tresors de sal guarda el mar,
tresors de sal hi ha á Cardona,
pero tú sola, videta,
ne tens més qu' ells... y més bona.

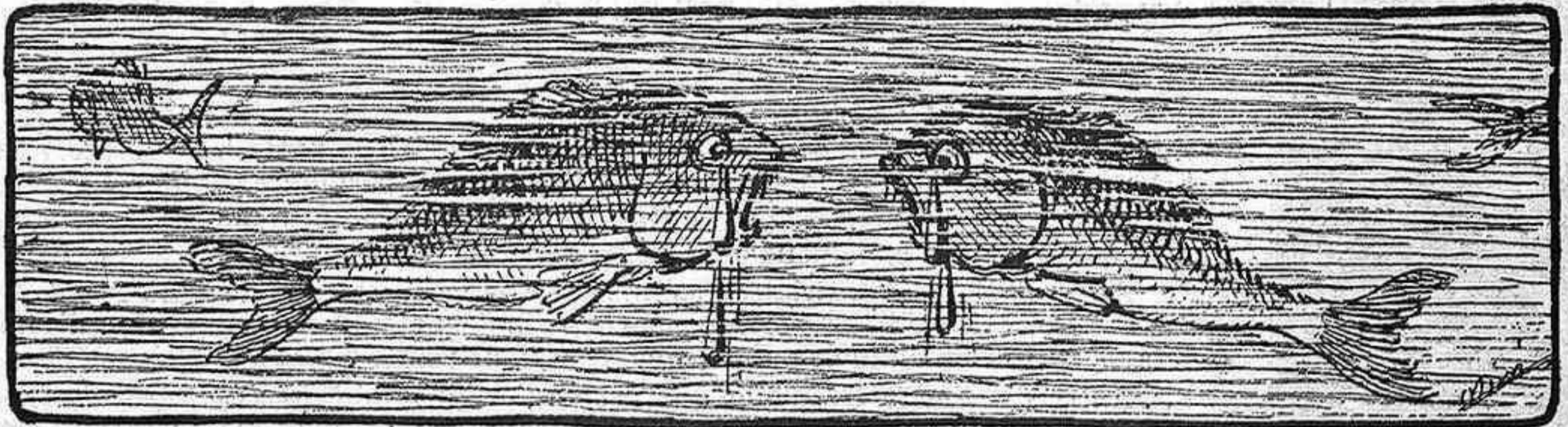
El día que 'm vejis mort,
acóstat y míram bé,
que al conjur de ta mirada
segur que 'm despertaré

P. PUIG

El número que publicará demá el nostre popular company *La Campana de Gracia* será d' actualitat palpitant y anirá ilustrat ab intencionadas láminas, una d' ellas en color.

LAS SALVAS DE LA ESQUADRA

—¿Has sentit?... Aixó 'm sembla que ja no es al *Peu de la Creu*...

—No, noy; aixó ja es més á la vora... Veyám si també haurém de posar porterías.

Va venir á l' hora fixada, va executar-se en obsequi seu el programa acordat, ya entornarse'n per allá ahont havia vingut...

Y pax vobis.

Fora domassos, fora globos de gas y bombetas eléctricas, fora gallardets, y á descansar tothom.

S' entén, tothom qui ab tan plausible motíu va haver de cansarse.

Com, per exemple, 'ls pobres polissons, que durant quaranta vuyt horas no varen tenir un moment de sossego.

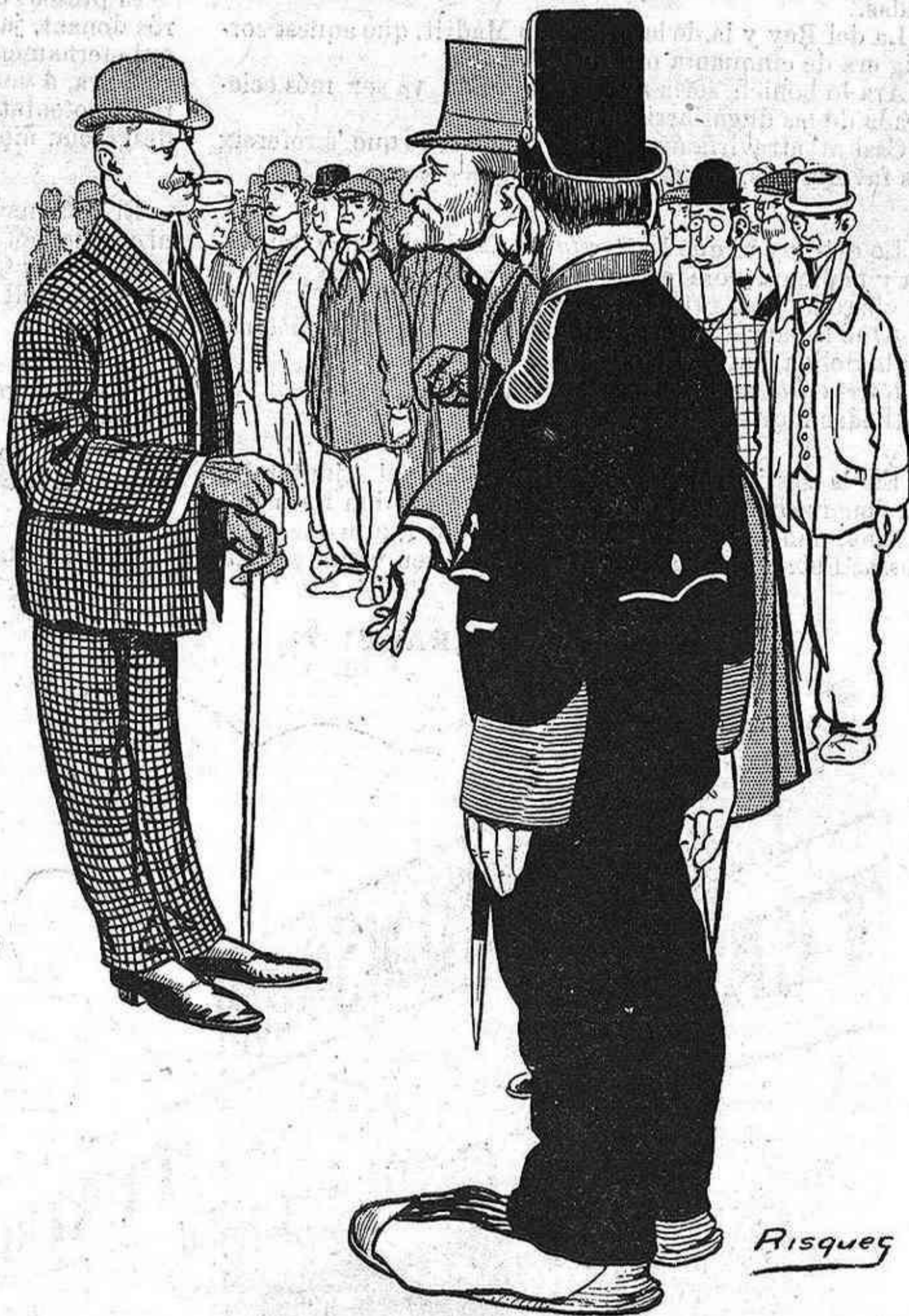
—Si eso durase molts días, (un humil Bermúdez deya) para entrar en nuestro cuerpo habría que ser de piedra.

LA VÍCTIMA

—Una gracia de caritat per un pobre municipal que, per olvit del Excelentíssim Ajuntament, fa tres mesos que no cobra...

LA GENT DE Mr. ARROW

—Apa, mister; aquí li entrego uns quants números perque comensi á organizar la policia.

—¡Oh! Mi necesitar más.

—¿Mas? Ja 'l té, home. ¿No sab que l' hem nombrat subjefe?

Per fi s' ha efectuat, ab tot l' aparato que 'l seu interessant argument requería, la inauguració de las obras de la Reforma.

La festa, celebrada el dimars, sigué espléndida, brillant, animada.

¡Cóm devían patir molts regidors que per punt—ó millor, per temor al *qué dirán*—no varen volguer assistirhi, al veure als seus companys, vestits de pontifical, passar repapats en aquellas magníficas carretetas que la Publla paga!...

Sórt que en la seva fértil imaginació deurán trobar aviat alguna cosa que 'ls compensi del *dejuni* del dimars...

¡Quí sab!... ¿Potser una *sub-inauguració*, ó una *inauguració definitiva*, ó una *inauguració popular* ó algo pel istil?...

Val la pena de pensarho, ¿veritat?

Per cert qu' en l' acte de la festa no va haverhi ningú que 's dignés dedicar un recort al pobre Rius y Taulet, que fou qui en realitat va comensarla la Reforma.

LA ESQUELLA, que tantas y tantas vegadas havia satirizat al voluminós marqués de Olérdola, té avuy l' honor de subsanar l' omissió comesa pels directors del acte del dimars.

Coincidencia curiosa.

En un mateix dia va haverhi á Barcelona dugas arribadas.

La del Rey y la de la *grossa* de Madrit, que aquest sor-teig era de cinquanta mil duros.

Ara lo bonich sería averiguar quina va ser més celebrada de las dugas arribadas.

Casi m' atreviría á assegurar que, per lo que 's refereix als favorecuts, va serho més la de la *grossa*.

Lo extrany es que la *Gaceta del Celeste Imperio*, tan viva y maliciosa com es, no hi hagi sapigut treure punta á la vinguda de la primera de Madrit.

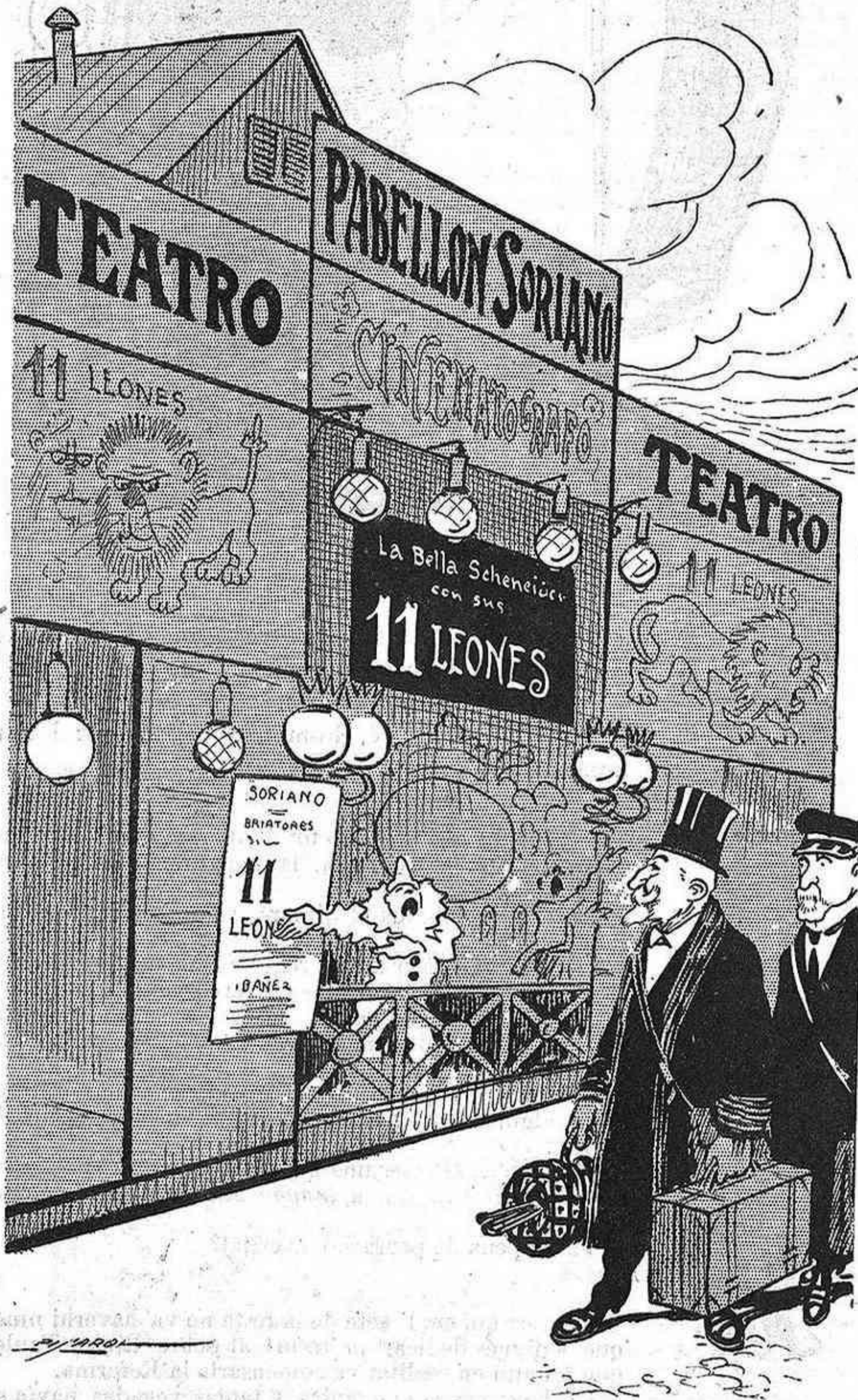
¿Qué li hauría costat atribuhirla á un nou *contubernio* de la Solidaritat y 'l Govern?

Gaceta dels xinos, estás desconeguda.

¡Badas molt!

En la sessió celebrada l'altre dijous pel Ajuntament va donarse compte de que 'l patrici catalá don Fernando Alsina, mort, com saben nostres lectors, á primers del passat Febrer, ha llegat á Barcelona el seu valió gabinet

AL PARALELO

EL PALLASSO:—¡Vayan entrando señores, que estos son auténticos y más valientes que los del Congreso!

de física, junt ab el bonich edifici *La Mentora*, ahont está instalat.

El present es espléndit y ell farà que 'l nom del generós donant, ja prou digne de recort per altres motíus, visqui eternament en la memoria dels bons catalans.

Y ara, á veure si l' exemple diu alguna cosa als raquí-tichs potentats d' aquesta terra, entre 'ls quals hi ha, per desgracia, més arbres estérils que *alsinas*.

El governador va prohibir que 's tiessin rams de flors al pas del cotxe de 'n Maura.

El senyor Ossorio, tan *gallardo* qu' es, ben segur que no sab aquell ditxo catalá:

Qui tira floretas
tira amoretas.

Pero segurament no ignora aquell altre refrá de la seva terra:

Todas las rosas tienen espinas...
hasta las alejandrinas.

Dos filarmónichs comentan el festival d' honor del Liceu:

—Tú, ¿y á n' aquest concert de gala no hi podem anar?

—No noy; s' han repartit las butacas y entradas entre ells mateixos.

—Ah, sí?... Aixís tan se val que no 'n diguin més el *Liceu* d' aquella casa.

—Cóm s' ha d' anomenar, donchs?

—*Teatro Intim*.

De la *Gaceta xina*:

«...*La gatita blanca*, destinada á alborotar el Paralelo...»

¡Poch ¡á poch!... ¿El Paralelo no més?

El Paralelo... y la *Casa del Pueblo*.

Perque, convé no olvidar que, entre las numerosas bromas groixudas qu' en l' establiment de don Alacandro s' han fet, s' hi contan també algunas representacions de *La gatita blanca*.

Mentres tenia lloch l' acta solem-nial de la inauguració de la Reforma, uns treballadors del moll aixecavan un gran bloc de pedra pera embarcarlo, ab destí á las obras del port nou.

Y un d' ells exclamava filosófica-ment:

—Aquí 'l voldría veure, al senyor Maura. Tirar una pedra á terra no costa gayre. Alsarla, alsarla es lo que fa suar.

D' un telégrama enviat á don Alacandro per un *grupo de obreros* y que ab inefable candor publica *El Progre*: «Cuanto más se aleje de la patria, mayor será nuestro entusiasmo.»

¿Han vist quina manera més graciosa tenen aquests obrers de dir al ex-redemptor que 'l volen ben lluny?

Las asociaciones carlistas, dimars, varen posar bandera á mitj pal.

—Vaya un xisto macábrich! dirá algú.

—No senyors; no hi ha tal xisto, perque precisament tothom sab que 'ls carlins son els que s' alaban més de ser monárquichs.

—Be; donchs ¿quí se 'ls ha mort, si 's pot saber?

—¿Quí se 'ls ha d' haver mort?... No dihem que s' alaban?... L' ávia!

FACULTATIUS DEL AJUNTAMENT, DEL FOMENT D' OBRAS Y DEL BANCH HISPANO-COLONIAL
QUE HAN INTERVINGUT EN LA PREPARACIÓ DE LA REFORMA

Srs. Rojo, Cortinas, Steva, Setmanat, Bassegoda, Sagnier, Falqués y Piera.

Pero, caballers, ¿qué dirá en Lerroux quan s' enteri de lo que á la *Casa del Pueblo* está succehint?

Dissapte passat, ball de máscara.

Diumenge, funció á cárrech de 'n Sol y Ortega...

Per lo que 's veu, aquesta gent no pensa més qu' en divertir-se.

Els de Tortosa son la gent de la sort.

L' altre día, ab tota solemnitat se disposavan á enderrocá una de las murailles que encare existeixen, quan en el moment de posarse á treballar el cós d' enginyers, ab gran sorpresa dels presents la muralla se 'n vingué á terra espontaniament.

Aixó sería una ganga que succehís á Barcelona; porque l' única manera de enllestir ab la reforma fóra aquesta: que las casas anessin á terra solas.

Don Prudencio Sol y Ortega va fer un llarch discurs á la *Casa del Pueblo*.

Set quarts va estar parlant de lo mateix: de la conveniencia de mostrarse sensats, cortesos y prudentes, sobre tot prudentes, á la arribada de 'n Maura.

Els foribonds y radicalíssims revolucionaris el van ovacionar.

Naturalment. No n' havia per menos.

Entre dos metjes amichs:

—Tú, ¿es veritat que vares curar el fetje d' un client, y que ara, al morir-se't, has vist que lo que patía era apendicitis?

—Mentida!... Es absolutament fals!... Quan jo curo una enfermetat á un malalt, indispensablement se'm mor sempre de la mateixa.

NOTAS DE CASA

LA ESQUELLA ha sigut convidada:

A la vetllada necrológica que, conmemorant el XXXIV aniversari de la mort del gran lavé, celebrá la *Societat Euterpe* en el seu local el passat dissapte;

Al Ball de pinyata donat el dimecres al teatro *Apolo* per la *Societat La Buena Sombra*; y

Al concert que, organísat pel *Foment de las Arts Catalanas* y á cárrech dels Srs Sanchez Deyá, Galvez, Dini y Ardevol, tindrà lloch el vinent diumenge, á las 10 del mati, á la *Sala Balmes*.

A tots las més expressivas gracias.

La senyora Tomasa, que ha portat sempre las riendas del carro de la familia, fa present al seu espós, ab qui s' está barallant continuament, que dintre de vuyt días els tocará celebrar las bodas de plata.

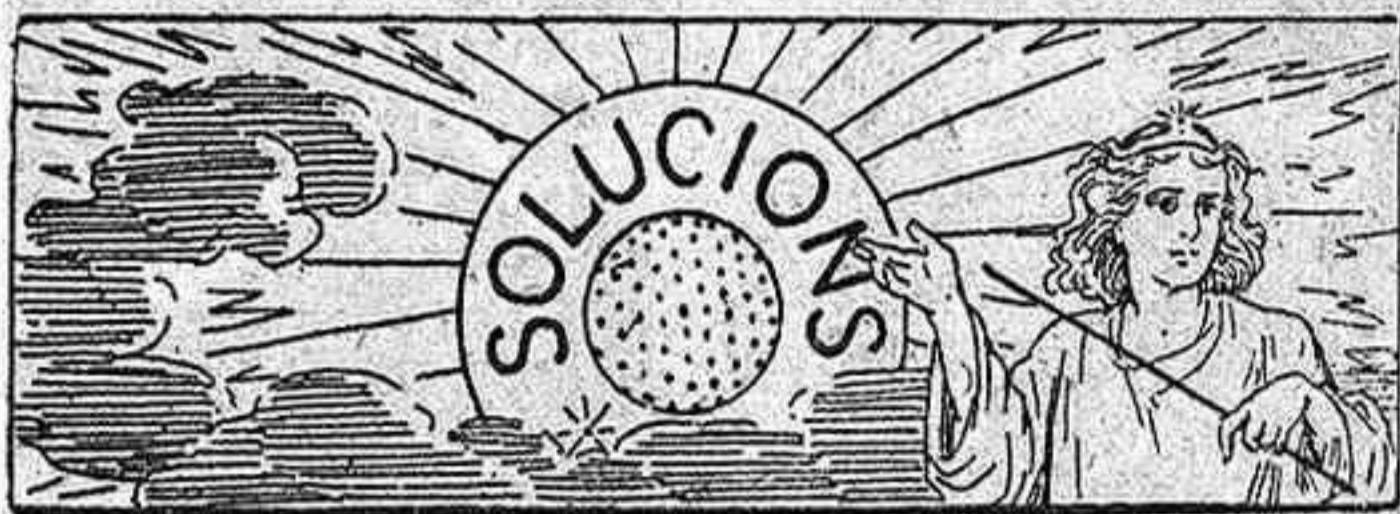
—Mes val qu' esperém cinch anys més, respón el marit, y alashoras podrém celebrar la *Guerra dels trenta anys*.

En una reunió 's parla de cassos de ceguera que s' ha arribat á curar després de molts anys.

—Un oncle meu, diu un dels presents, va ser cego vuytanta anys.

—Y després...
—Després se va morir.

A un dependent de comers se li ha mort la sogra, y li han anat á dur la noticia al despatx. El pobre xicot, tot alarmat, emprén al seu principal y li diu:
—M' acaban de fer saber que s' ha mort la mamá de la meva senyora y que probablement demá tindrà lloch l' enterro. Li dich perque, si acás, no extranyi que demá *fassi festa*.

A LO INSERTAT EN L' ÚLTIM NÚMERO

- 1.ª XARADA I.—*Es-ti-ma-rí-a.*
- 2.ª Id. II.—*Sol-ter.*
- 3.ª ANAGRAMA.—*Simón, somni.*
- 4.ª MUDANSA.—*Rita, rata.*
- 5.ª CONVERSA.—*Rafel.*
- 6.ª FULL DE CALENDARI.—*Fidela.*
- 7.ª GEROGLÍFICH COMPRIMIT.—*Entregaré.*

XARADAS

I

Essent un *total* l' Enrich
á las *hu-dos* arremet;
sab pará molt bé 'l *segon*
y per la que 's posa á *ters*
no te pas gens de *primera*
perque sempre tira al dret.

TAP DE SURO VILAFRANQUÍ

II

Invers-tres-dos, si ets viu,
veurás qu' es teixit joliu;
una part del cos humá
la *primera* ha de formá;

BONA DRESSERA

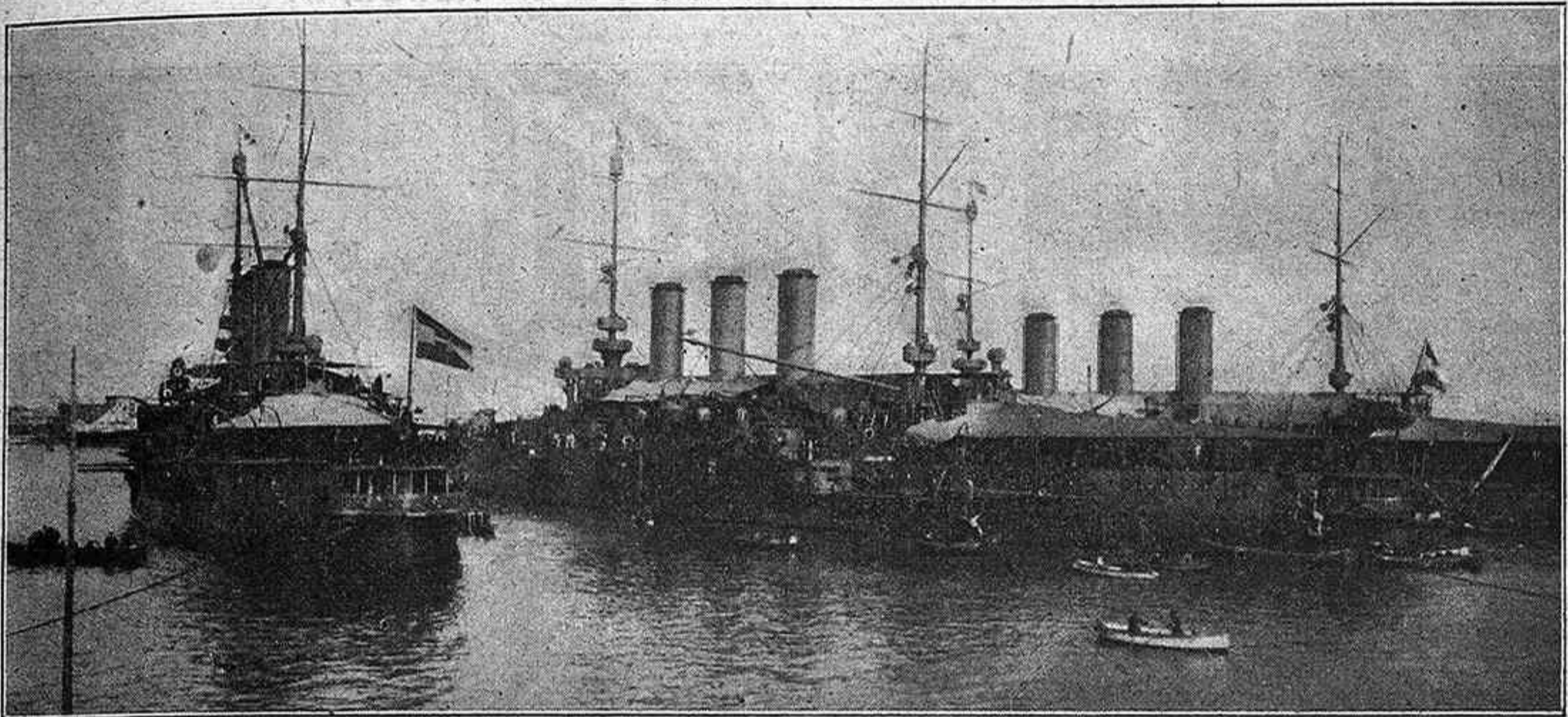
(HISTÓRICH)

A. JARDU

—Dispensi: ¿faría el favor de dirnos ahont es la Porta-ferrisa?
—Pues sigan Rambla abajo, y al final, allí donde hay el monumento del señor Colón, allí encontrarán ustedes un compañero mío que lo sabe.

ESQUADRA AUSTRO-HÚNGARA

Els acorassats *Arxiduch Carlos*, *Arxiduch Frederich* y *Arxiduch Fernando* que aquests díes han visitat el port de Barcelona.

segur que nom d' home es,
primera-segona-tres.

TRES CALANDRIS DE MASNOU
MUDANSA

Fou tan greu la malaltia
que tingué el meu fill Pasqual
que sols *tot* l'alimentava
mentres vá está en lo *total*.

MOKA SOKA Y C.^a

DIABÓLO NUMÉRICH

7	8	—Nota musical.
6	2	—Negació.
3	5	—Nota musical.
2	3	—Mineral.
1	2 3 4 5 6 7 8	9 —Nom d' una flor.
4	3 8 6 8 4 9	4 —Nom de dona.
7	9 7 4 3 5	7 —Ofici (plural).
3	9 4 5 3	9 —Trampa.
3	2 7 5	3 —Planta.
1	2 3	9 —Part del día.
3	8 4	9 —Nom de dona.
4	8 9 6	9 —Poble catalá.
4	3 5 6 4	9 —Número.
9	6 4 2 6 8	9 —Nom de dona.
4	3 8 7 4 5 7	9 —Una pena.
9	6 9 7 4 9 7 8	9 —Nom de dona.
7		9 —Salut.
6	8	—Negació.
9	7	—En las cartas.
2	7	—Animal.
4 8 9		—Parentiu.

SAMATRUQUIS

TARJETA

D. ELADI OSMA

Formar ab aquestas lletras el títol de una sarsuela castellana.

JOSEPH MURELL

ROMBO

Substituhir els punts per lletres de manera que llegidas vertical y horizontalment resulta: 1.ª ratlla: Consonant.—2.ª: Temps de verb.—3.ª: Provincia castellana.—4.ª: Carrer de Barcelona.—5.ª: Poble catalá.—6.ª: Adverbi y 7.ª: Consonant.

H. NADAL Y MALLOL

CONVERSA

—¿Que tens, Antón á la má?
—Res: ja se m' ha curat y avuy me 'n vaig al teatro.
—¿Que vas á veure drama ó sarsuela?
—¿Aixó preguntas? Si entre tots dos havém anomenat l' obra que fan.

JOSEPH TRILLA

TERS DE SÍLABAS

1.ª ratlla vertical y horisontalment: parentiu; 2.ª nom de dona diminutiu, y 3.ª nom de dona.

MIQUEL ROCA

GEROGLÍFICH

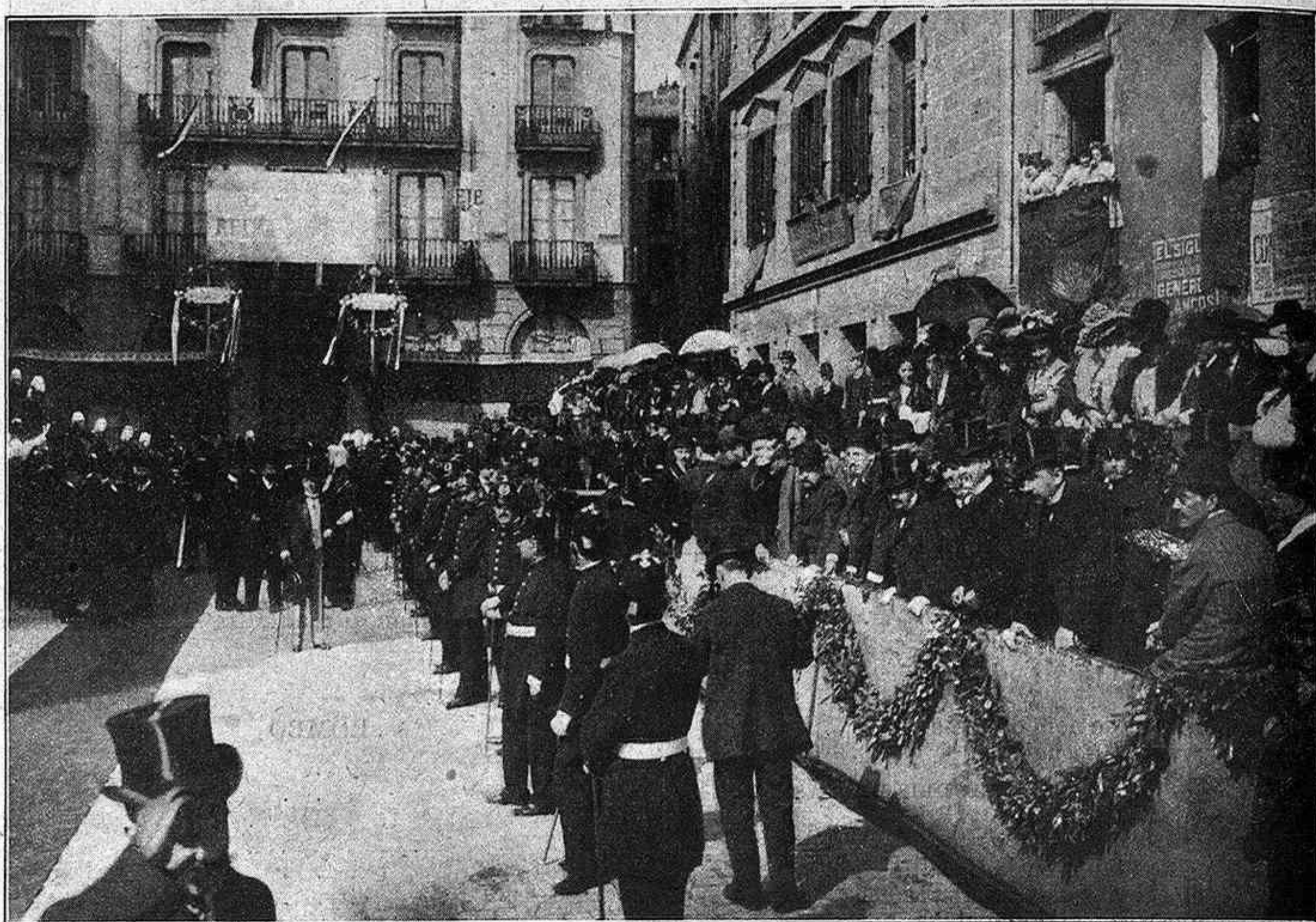
SIR SPETERNEK

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.^a

AVIS Pera donar cabuda al excés d' ilustració d' actualitat, suprimim en aquest número l' acostumada plana d' anuncis.

INAUGURACIÓ DE LAS OBRAS DE LA REFORMA

Desfile de la comitiva oficial.

Al passar las brigadas d' obrers.

La primera que s' obrirà, la gran via A, està dividida en tres seccions: 1.ª, desde la plassa de Sant Sebastià á la del Angel; 2.ª, desde la plassa del Angel al carrer Baix de Sant Pere; 3.ª, desde aquest punt fins á la plassa de Junqueras.